

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทย
จากโรคติดต่อเชื้อโคโรนาไวรัส (COVID-19)
และข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตร
ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติตามสถานการณ์

ของ
คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๐.....

ที่ สว (กมธ.๑) ๐๐๐๙/ (ร.๕)..... วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๓.....

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยจากโรคติดต่อเชื้อโคโรนาไวรัส (COVID-19) และข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติตามสถานการณ์

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ได้พิจารณาและมีมติตั้งคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๓) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน แก้ไขปัญหาและพัฒนาเกษตรกรรม การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางการเกษตร อุตสาหกรรมทางการเกษตร อาหาร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต การแปรรูป ธุรกิจการเกษตรและการเกษตรสร้างมูลค่า พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมาธิการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ	ประธานคณะกรรมาธิการ
๒. พลเอก ดันย มีชูเวช	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวิทยา ผิวผ่อง	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. นายสุธี มากบุญ	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
๕. นายลักษณะณ์ วจนานวัช	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่
๖. นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	เลขานุการคณะกรรมาธิการ
๗. นายรณวริทธิ์ ปริยฉัตรตระกูล	รองเลขานุการคณะกรรมาธิการ
และโฆษกคณะกรรมาธิการ
๘. นางจินตนา ชัยยวรรณาการ	รองโฆษกคณะกรรมาธิการ
๙. นายระวี รุ่งเรือง	รองโฆษกคณะกรรมาธิการ
๑๐. ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๑. พลเอก ปฐมพงศ์ ประถมภัก	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๒. พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๓. นายเฉลียว เกาะแก้ว	กรรมาธิการ
๑๔. นายบุญมี สุระโคตร	กรรมาธิการ
๑๕. นายประมาณ สว่างญาติ	กรรมาธิการ
๑๖. นายไพโรจน์ พ่วงทอง	กรรมาธิการ
๑๗. นายสำราญ ครรชิต	กรรมาธิการ
๑๘. นายอุดม วรรณรัฐ	กรรมาธิการ

บัดนี้...

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาเรื่อง ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทย จากโรคติดต่อเชื้อโคโรนาไวรัส (COVID-19) และข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรภายใต้ แผนยุทธศาสตร์ชาติตามสถานการณ์ จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ
(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางอุมาพร สายสุวรรณ)
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

กลุ่มงานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
สำนักกรรมการ ๑ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๐
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๑

ปริญญา พิมพ์
อุมาพร ทาน

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ
ประธานคณะกรรมการ

พลเอก ดนัย มีชูเวช
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นายวิทยา ผิวผ่อง
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

นายสุธี มากบุญ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นายลักษณ์ วจนานวัช
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่

นายสมชาย ชาญณรงค์กุล
เลขาธิการคณะกรรมการ

นายรณวิทย์ ปริยฉัตรตระกูล
รองเลขาธิการคณะกรรมการ
และโฆษกคณะกรรมการ

นางจินตนา ชัยยวรรณาก
รองโฆษกคณะกรรมการ

นายระวี รุ่งเรือง
รองโฆษกคณะกรรมการ

(๒)

ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ปฐมพงศ์ ประถมภักดิ์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายเจลีเยว เกาะแก้ว
กรรมการ

นายบุญมี สุระโคตร
กรรมการ

นายประมาณ สว่างญาติ
กรรมการ

นายไพโรจน์ พ่วงทอง
กรรมการ

นายสำราญ ครรชิต
กรรมการ

นายอุดม วรรณรัฐ
กรรมการ

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยจากโรคติดต่อเชื้อโคโรนาไวรัส (COVID-19)
และข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตร
ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติตามสถานการณ์
ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ได้พิจารณาและมีมติตั้งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๓) โดยมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน แก้ไขปัญหาและพัฒนาเกษตรกรรม การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางการเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตร อาหาร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต การแปรรูป ธุรกิจการเกษตรและการเกษตรสร้างมูลค่า พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยจากโรคติดต่อเชื้อโคโรนาไวรัส (COVID-19) และข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติตามสถานการณ์ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

๑.๑ คณะกรรมการ ได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาศึกษาผลกระทบจากระบบเศรษฐกิจไทยจากโรคติดต่อเชื้อโคโรนาไวรัส (COVID-19) และข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติตามสถานการณ์ ประกอบด้วย

๑) นายลักษณ์ วจนานวัช	ประธานคณะทำงาน
๒) นายสุรพงษ์ เจียสกุล	คณะทำงาน
๓) นายพีรพันธ์ คอทอง	คณะทำงาน
๔) นายศรายุทธ ยิ้มยวน	คณะทำงาน
๕) พลตรี กฤษติจักร ชะนะเกตุ	คณะทำงาน
๖) นางบริสุทธิ์ เปรมประพันธ์	คณะทำงาน
๗) นางสาวดาววัลย์ คำภา	เลขานุการคณะทำงาน
๘) นางวัชรินทร์ โอฬารกนก	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

ที่ปรึกษา ...

ที่ปรึกษาคณะทำงาน ประกอบด้วย

๑) นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๒) นางจินตนา ชัยยวรรณการ	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๓) นายบุญมี สุระโคตร	ที่ปรึกษาคณะทำงาน

๑.๒ คณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๗ ดังนี้

๑) นางอุมาพร สายสุวรรณ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการ
การเกษตรและสหกรณ์
๒) นางสาวกัญฉน์พร พร้อมมูล	วิทยาการชำนาญการ กลุ่มงานคณะกรรมการ
การเกษตรและสหกรณ์

๑.๓ ในการดำเนินงานพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว คณะกรรมการได้เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะทำงาน คือ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมส่งเสริมการเกษตร

๑. นางกุลฤดี พัฒนะอิ่ม	รองอธิบดี
๒. นางสาวอัจฉริยะ สมสวย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

กรมส่งเสริมสหกรณ์

๑. นายพิเชษฐ์ วิริยะพาหะ	อธิบดี
๒. นางสาวอภิญา จันทรวงศ์	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ
๓. นางสาวภิญญาดา มาเดช	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ
๔. นางสาวบุษยพร กิตติวงศธร	นิติกรชำนาญการ

กระทรวงสาธารณสุข

กรมควบคุมโรค

นายปรีชา เปรมปรี	รองอธิบดี

กรมอนามัย

๑. นายบัญชา คำทอง	รองอธิบดี
๒. นายธีรพงษ์ คำพูน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สถาบัน ...

สถาบันคลังสมองของชาติ

รศ.ดร. สมพร อิศวิลานนท์

นักวิชาการอาวุโส

หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

๑. ดร.ชรินทร์ ชลิตราพงษ์

กรรมการ

๒. ว่าที่ ร.ต. เจษฎา จิระพรพัฒน์

ผู้จัดการส่วนงานส่งเสริมธุรกิจเกษตร

และอาหาร

๓. นางสาวนราภรณ์ พรหมศรี

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมธุรกิจเกษตรและอาหาร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๑. นายอภิรมย์ สุขประเสริฐ

ผู้จัดการ

๒. นายสมเกียรติ กิมาวหา

รองผู้จัดการ

๑.๔ พิจารณาศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงจากการเดินทางไปศึกษาดูงาน จำนวน ๑ ครั้ง คือ
- การเดินทางไปศึกษาดูงานและรับฟังการดำเนินการในการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากโรคติดต่อเชื้อโคโรนาไวรัส (COVID-19) จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานใหญ่ อาคารทาวเวอร์ กรุงเทพมหานคร ในวันพฤหัสบดีที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๓

๒. ผลการศึกษา

จากการพิจารณาศึกษาข้างต้น คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จึงขอเสนอรายงาน การพิจารณาศึกษาเรื่อง ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยจากโรคติดต่อเชื้อโคโรนาไวรัส (COVID-19) และข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตร เพื่อให้วุฒิสภาโปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความ เห็นชอบด้วยกับรายงานการพิจารณาศึกษาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ โปรดแจ้งไปยัง คณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาตามแต่จะเห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและการพัฒนาประเทศต่อไป

(นายสมชาย ชาญณรงค์กุล)

เลขาธิการคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยจากโรคติดต่อเชื้อโคโรนาไวรัส (COVID-19) และข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติตามสถานการณ์

๑. บทนำ การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อโคโรนาไวรัส ๒๐๑๙ (Corona Virus Disease 2019) หรือ โควิด-๑๙ (COVID-19) ที่เริ่มต้นแพร่ระบาดในประเทศจีนและกระจายสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งสภาพเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในทุกด้าน คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา จึงได้ศึกษาสถานการณ์และวิเคราะห์ผลกระทบของโควิด-๑๙ ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งในภาพรวมและในภาคเกษตร และวิเคราะห์จัดทำข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรหลังการระบาดของโควิด-๑๙ เพื่อให้ภาคเกษตรสามารถเป็นแหล่งมั่นคงอาหาร อาชีพ และรายได้ให้แก่เกษตรกรไทย ตลอดจนการดำรงชีพบนฐานวิถีชีวิตใหม่แบบมีวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนต่อไป

๒. สถานการณ์ของการแพร่ระบาดโควิด-๑๙ ในระดับโลก พบว่ามีผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙ ทั่วโลก ๒๑๕ ประเทศและเขตปกครอง มียอดผู้ติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีผู้ติดเชื้อสะสมมากกว่า ๖.๕ ล้านรายสำหรับประเทศไทย ณ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓ พบผู้ป่วยยืนยันโควิด-๑๙ สะสมจำนวน ๓,๐๗๗ ราย รักษาหายและแพทย์ให้กลับบ้าน ๒,๙๖๑ ราย ผู้ที่เสียชีวิต ๕๘ ราย ตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-๑๙ ที่เพิ่มขึ้นในประเทศส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เดินทางมาจากต่างประเทศและอยู่ในสถานที่กักตัว ดังนั้น ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (ศบค.) จึงมีมติผ่อนคลามาตรการการสกัดการแพร่ระบาดเชื้อโควิด-๑๙ เป็นลำดับตามสถานการณ์การระบาด ซึ่งนับเป็นความสำเร็จของการบริหารจัดการในการรับมือกับการระบาดของโควิด-๑๙ ที่รัฐบาลเลือกใช้รูปแบบหน่วยงานระบาดโรค โดยใช้วิชาการด้านการสาธารณสุขเป็นหลักในการตัดสินใจกำหนดมาตรการต่าง ๆ ผนวกกับความร่วมมือจากองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน

ช่วงในการระบาดของโควิด-๑๙ รัฐบาลจึงมีมาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓ ได้กำหนดมาตรการพักเงินต้น ลดดอกเบี้ยและขยายระยะเวลาชำระหนี้แก่ลูกหนี้ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โครงการสินเชื่อฉุกเฉินเพื่อเพิ่มสภาพคล่องชั่วคราวในการดำรงชีวิตแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-๑๙ โดยไม่จำเป็นต้องมีหลักประกันวงเงินรวม ๔๐,๐๐๐ ล้านบาท และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบมาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบจากโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ วงเงินรวมทั้งสิ้น ๑,๙๐๐,๐๐๐ ล้านบาท โดยรัฐบาลมั่นใจว่ามาตรการนี้จะเป็นกลไกที่สำคัญในการช่วยเหลือและเยียวยาประชาชนและภาคธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-๑๙ ให้ฟื้นตัวได้อย่างมั่นคงเมื่อวิกฤตครั้งนี้ผ่านพ้นไป

ในภาพรวมภาคการเกษตร รัฐบาลได้ออกมาตรการดูแลและเยียวยาเกษตรกรครัวเรือนละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นระยะเวลา ๓ เดือน และดำเนินการอำนวยความสะดวกทางการค้า การกระจายสินค้าเกษตรและอาหารไปยังผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ การลดภาระค่าใช้จ่ายและเสริมสภาพคล่องทางการเงินแก่ครัวเรือนเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ โดยออกมาตรการพักชำระหนี้ต้นเงินและดอกเบี้ย ในขณะที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้ช่วยเหลือโดยการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตร

สร้างรายได้โดยการจ้างงานในระบบชลประทาน เป็นเวลา ๖ เดือน การลดภาระค่าใช้จ่ายโดยสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืช สนับสนุนพันธุ์สัตว์ ลดราคาอาหารสัตว์น้ำ ลดค่าเช่าและยกเว้นการเก็บค่าเช่าร้านค้า ด้านหนี้สินได้มีมาตรการ สำหรับสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ และเกษตรกรในพื้นที่ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยให้ผ่อนผันการชำระหนี้ และขยายระยะเวลาการชำระหนี้ มีสินเชื่อเพื่อการฟื้นฟูการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ นอกจากนี้ ธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ยังมีโครงการการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ โครงการสินเชื่อฉุกเฉิน โครงการพักชำระหนี้ต้นเงินและดอกเบี้ย และมาตรการให้ความช่วยเหลือทางการเงินลูกค้าผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในส่วนของภาคเอกชนส่วนใหญ่เป็นการบริจาคและการสนับสนุนทางการแพทย์

๓. การวิเคราะห์ผลกระทบของโรคติดต่อเชื้อโคโรนาไวรัส (COVID-๑๙)

๓.๑ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ เมื่อปลายเดือนเมษายน ๒๕๖๓ ธนาคารโลกได้ประมาณการอัตราการเจริญเติบโตเศรษฐกิจของโลกจะมีอัตราติดลบร้อยละ - ๑.๕ ในขณะที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประมาณการอัตราการขยายตัวเศรษฐกิจของประเทศไทยปี ๒๕๖๓ หดตัวที่ร้อยละ - ๕.๓ สอดคล้องกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ที่คาดว่าเศรษฐกิจปี ๒๕๖๓ จะหดตัวที่ร้อยละ - ๖ ถึง - ๕

๓.๒ ผลกระทบด้านสังคม ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างกว้างขวาง โดยหอการค้าไทยประมาณการว่าจะมีแรงงานที่ต้องตกงาน ๗.๑๓ ล้านคน กลุ่มแรงงานระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะได้รับผลกระทบน้อยที่สุด เนื่องจากรูปแบบการทำงานเอื้อให้สามารถทำงานจากที่บ้าน และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

๓.๓ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบในเชิงลบมากกว่าเชิงลบ การฟื้นตัวของความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลและทางบก ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ในอากาศมีแนวโน้มดีขึ้นในหลายพื้นที่

๓.๔ ผลกระทบต่อภาคเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรรายงานว่ ในปี ๒๕๖๓ ในกรณีเศรษฐกิจสามารถกลับมาฟื้นตัวได้รวดเร็วและมาตรการต่าง ๆ ได้ผลควบคู่กับการระบาดได้ดี การเติบโตภาคเกษตรจะเป็นร้อยละ ๓.๓

๓.๕ สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ทำการวิจัยผลกระทบต่อครัวเรือนเกษตรกรพบว่า สิ่งสำคัญคือ การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างในภาคเกษตร โดยเน้นไปที่การพัฒนาทรัพยากรน้ำ ดิน เทคโนโลยี ข้อมูล ระบบโลจิสติกส์ และการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร รวมทั้งดึงแรงงานคุณภาพและอายุน้อยเข้ามาพัฒนาภาคเกษตรไทย

๔. แนวความคิดและข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตร

๔.๑ แนวคิดการปฏิบัติ แบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ ระยะสั้น ในห้วงการระบาด ระยะกลาง ในช่วง ๒๕๖๔ - ๒๕๖๙ และระยะยาว ในช่วงปี ๒๕๗๐ - ๒๕๘๐ เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะเสนอข้อปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตรต่อไป คือ

๔.๑.๑ ระยะสั้น ห้วงการระบาด คณะกรรมาธิการสนับสนุนกรอบแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐ ซึ่งประกอบด้วย การบรรเทาภาระหนี้สิน การเสริมสภาพคล่องทางการเงิน การดูแลเยียวยา การจ้างงานโดยภาครัฐ และการเตรียมฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยมีข้อเสนอเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สร้างความตระหนักเรื่อง “ทำการเกษตรอย่างไร ให้ปลอดภัยจากโควิด-๑๙ ในฤดูกาลใหม่” เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันของสินค้าเกษตร อาหาร

และบริการ โดยสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคในประเทศและต่างประเทศผู้นำเข้าสินค้าไทยว่า มีคุณภาพ เป็นเลิศด้านความปลอดภัย ปลอดภัยจากเชื้อโควิด-๑๙ หรือโรคติดต่อร้ายแรงอื่น ๆ รวมถึงพัฒนาด้านสุขอนามัย ในมิติของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ ของเกษตรกรและแรงงานในภาคการเกษตรให้ปลอดภัยจากโควิด-๑๙ ด้วยรูปแบบที่สามารถเข้าใจ และเข้าถึงได้ง่าย

(๒) กระทรวงมหาดไทย ดูแลค่าเช่าที่ดินทำการเกษตรให้เป็นธรรมและ ช่วยเจรจาม่อนผันการจัดเก็บค่าเช่าซื้อที่ดินตามความจำเป็นของเกษตรกร เพื่อลดค่าใช้จ่ายของเกษตรกร ให้สามารถนำเงินไปลงทุนดูแลปรับปรุงสภาพดินให้เหมาะสมกับการเกษตร จัดซื้อจัดหาปัจจัย การผลิตที่มีคุณภาพ และการสร้างนิเวศทางการเกษตรที่ดี

(๓) กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดูแลให้เกษตรกร เข้าแหล่งพันธุ์ดีทั้งพืชและสัตว์ รวมทั้งปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพได้อย่างเพียงพอและมีราคาเป็นธรรม

(๔) ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สนับสนุนสินเชื่อ เพื่อการผลิตในฤดูกาลใหม่อย่างเพียงพอและคืดอกเบี้ยในอัตราผ่อนปรน ทั้งอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกร โดยตรงและผ่านสถาบันเกษตรกร

(๕) กระทรวงพาณิชย์ ส่งเสริมให้เกษตรกรขายผลผลิตและผลิตภัณฑ์ การเกษตรตรงถึงผู้บริโภคผ่านทางออนไลน์หรือทางโทรศัพท์ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น รวมทั้งร่วมกับ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จัดรณรงค์ “เที่ยวเมืองไทย กินของไทย” ในภาพรวมเพื่อกระตุ้นการบริโภค ภายในประเทศ

(๖) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้ธุรกิจห้างสรรพสินค้าและร้านค้าที่นำสมัย (Modern Trade) รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ โรงพยาบาล หน่วยทหาร หน่วยงานในสังกัดกรมราชทัณฑ์ เป็นต้น รับซื้อผลผลิตจากชุมชนของเกษตรกรโดยตรง

(๗) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรติดตามการผลิตสินค้าเกษตร ที่น่าเสียดายและอ่อนไหว เช่น นมและผลิตภัณฑ์นม เป็นต้น หากจำเป็นควรนำเสนอรัฐบาลสนับสนุน งบประมาณเพิ่มเพื่อให้เด็กและเยาวชนที่นิยมในช่วงปิดเทอมและหาแนวทางนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ นมพร้อมดื่มยูเอชที หรือนมอัดเม็ด ซึ่งเก็บได้นานและมีโอกาสทางการตลาดที่ดีกว่า

(๘) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พัฒนาความรู้และสร้างแรงจูงใจแรงงาน คืบถื่นในการประกอบอาชีพการเกษตร ทั้งแรงงานในประเทศและผู้ทีกลับจากต่างประเทศ โดยจัดตั้ง “ศูนย์บ่มเพาะ” เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถการทำเกษตรอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เสริมสร้างทักษะ เป็นผู้ประกอบการ สนับสนุนเงินทุน โดยมีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร “ศพก.” เป็นพี่เลี้ยง

๔.๑.๒ **ระยะกลาง** ใช้เวลา ๓ - ๕ ปี (ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๙) ภาคการเกษตรจะเข้ามามี บทบาทในการกระตุ้นเศรษฐกิจให้กลับมาขยายตัวได้อีกครั้ง โดยดำเนินการในประเด็นต่าง ๆ ตามสถานการณ์ ดังนี้

(๑) จัดทำ “ฐานข้อมูลทางด้านการเกษตร” สนับสนุนการบริหารจัดการ ข้อมูลขนาดใหญ่ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ของรัฐในการกำหนดและบริหาร นโยบายเศรษฐกิจการเกษตร การช่วยเหลือคุ้มครองทางสังคมภาคเกษตรและการให้บริการภาครัฐ รวมถึง ข้อมูลเพื่อการพยากรณ์และแจ้งเตือนการระบาดล่วงหน้า

(๒) สนับสนุนแรงงานคืนถิ่นให้เป็นโอกาสต่อการพัฒนาภาคการเกษตร ให้มีการขึ้นทะเบียนและจำแนกแจกแจงข้อมูลแรงงานคืนถิ่นเพื่อการบริหารจัดการ กำหนดแผนงานและโครงการเพื่อรองรับแรงงานคืนถิ่นให้มีรายได้ รวมทั้งอบรมเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และพัฒนาด้านการตลาดออนไลน์ สนับสนุนให้เข้าถึงแหล่งทุนเพื่อจูงใจให้ไม่ละทิ้งถิ่นฐานหลังภาวะวิกฤต

(๓) สนับสนุนการฟื้นฟูภาคเกษตรสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ ๕ ประการ ได้แก่ ๑) ให้เกษตรกรมีน้ำใช้ในพื้นที่การเกษตรอย่างทั่วถึงและมีความตระหนักรู้ในการใช้น้ำในการทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ๒) วางแผนทำการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากระบบ Zoning by Agri - map ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๓) ทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารระดับครัวเรือน และสนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวกันทำเกษตรแปลงใหญ่เพื่อสร้างประสิทธิภาพการผลิต ๔) สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยอาศัยศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นศูนย์กลางและสนับสนุนเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน (อกม.) ในระดับพื้นที่ ๕) ส่งเสริมพัฒนา Smart Farmers และ Young Smart Farmers อย่างต่อเนื่อง เปลี่ยนผ่านภาคการเกษตรที่ทันสมัยและแข่งขันได้

(๔) ปรับบทบาทและพัฒนาสถาบันเกษตรกรให้เป็นที่พึ่งของสมาชิกได้อย่างแท้จริง โดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์การเกษตรและองค์กรเกษตรกรอื่น ๆ ตามกฎหมาย ตามที่ได้กำหนดเป็น “วาระแห่งชาติ” อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถาบันเกษตรกรโดยเฉพาะสหกรณ์การเกษตรทำหน้าที่ช่วยเหลือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกในการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพ สร้างระบบเชื่อมโยงเกื้อกูลระหว่างสหกรณ์และองค์กรเกษตรกรด้วยตนเอง พัฒนาผู้นำสถาบันเกษตรกรรุ่นใหม่ทดแทน และส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นด้านความโปร่งใส

(๕) ปรับภารกิจงานของหน่วยงานด้านการพัฒนาด้านการเกษตรและความมั่นคงด้านอาหาร ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ตลอดห่วงโซ่ ทั้งการผลิต การบรรจุภัณฑ์ การเพิ่มมูลค่าและการตลาด เน้นบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกับภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ผ่านคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) ส่งเสริมให้มีการจัดทำ “แผนกลยุทธ์ส่วนท้องถิ่น” ให้สามารถนำไปใช้ได้จริงทันทีตามสถานการณ์ โดยยึดจากแผนและเป้าหมายหลักระดับประเทศ ควรปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนภาคการเกษตรของภาครัฐและสัดส่วนเจ้าหน้าที่ในส่วนกลางและภูมิภาคให้เหมาะสมสอดคล้องกับพันธกิจและแนวทางการปรับเปลี่ยน

(๖) เปลี่ยนถ่ายการบริหารจัดการองค์กรการเกษตรสู่ยุคดิจิทัล ส่งเสริม “การทำระบบเกษตรดิจิทัล” ยกระดับการส่งเสริมและช่วยเหลือเกษตรกรแบบครบวงจร โดยบริการแบบทางไกลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Tele-consultant หรือ Tele-agriculture) รวมทั้งการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร และการจำหน่ายผ่านระบบออนไลน์

(๗) ขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการเสริมสร้างทัศนคติและทักษะของเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย พร้อมกับสร้างระบบการซื้อขายสินค้าเกษตรตามคุณภาพ ได้แก่ ตามระดับความปลอดภัย ตามสายพันธุ์ และตามแหล่งผลิตที่มีอัตลักษณ์ เป็นต้น ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและบริการตรวจสอบรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค ในมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ภายใต้ระบบการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร

จะอยู่ภายใต้มาตรฐานสุขภาพหนึ่งเดียว (One World One Health) รวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในมิติด้านสุขอนามัยด้วย

(๘) สร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อความมั่นคงด้านการผลิตทางการเกษตรและอาหาร โดยวางโครงสร้างระบบการสำรวจ ติดตาม เฝ้าระวังศัตรูพืชและศัตรูสัตว์ ทั้งศัตรูที่มีอยู่เดิมในประเทศและศัตรูอุบัติใหม่จากต่างประเทศ ให้สามารถพยากรณ์และแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าได้อย่างแม่นยำ อันจะช่วยลดความสูญเสียผลผลิต ลดการใช้สารเคมี และลดค่าใช้จ่ายภาครัฐในการควบคุมการระบาดของศัตรูได้ โดยมีอาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน (อกม.) เป็นผู้มีหน้าที่ในการสำรวจ ติดตาม เฝ้าระวัง และแจ้งข้อมูลในระดับชุมชน

(๙) เพิ่มศักยภาพระบบงานวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร ภาครัฐควรให้ความสำคัญงานวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตรเพิ่มขึ้นและปรับงานด้านการวิจัยทางการเกษตรให้มีความเป็นเอกภาพแบบต่อเนื่อง หน่วยงานที่ดูแลการบริหารงบประมาณด้านงานวิจัยในภาคเกษตรควรจัดทำข้อมูลความก้าวหน้าผลการวิจัยแยกเป็นรายสินค้าเกษตรให้ชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน และเอื้อต่อการต่อยอดงานวิจัย รวมทั้งการบริหารงบประมาณงานวิจัยด้านการเกษตรให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๑๐) จัดตั้ง “กองทุนเพื่อการร่วมทุนภาคชนบท” ให้กระทรวงการคลัง โดย ธ.ก.ส. จัดตั้งกองทุนเพื่อการร่วมทุนภาคชนบท หรือ Rural Venture Capital Fund โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้สถาบันเกษตรกร หรือผู้ประกอบการ SMEs ด้านการเกษตรเข้าถึงแหล่งทุนในรูปแบบการร่วมลงทุน (Equity Financing) เพิ่มเติมจากการให้สินเชื่อ (Debt Financing) ที่มีอยู่เดิม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการสนับสนุนการเจริญเติบโตของ “วิสาหกิจเพื่อสังคม” ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒ นับเป็นการปรับภูมิทัศน์ทางการเงินในภาคชนบทใหม่และทำให้ ธ.ก.ส. มีบทบาทเป็น “หุ้นส่วนธุรกิจ” ของชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

(๑๑) เร่งรัดขยายผลระบบประกันภัยพืชผล (Crop Insurance System) และจัดให้มีระบบตาข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Net) ที่เหมาะสมสำหรับภาคการเกษตร โดยให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ ธ.ก.ส. ร่วมกันศึกษาความเป็นไปได้เพื่อออกกฎหมายรองรับการประกันภัยพืชผลและสินค้าเกษตรเป็นการเฉพาะ และศึกษาแนวทางการสร้าง “ระบบตาข่ายความปลอดภัยทางสังคม” สำหรับภาคการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อในยามที่ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ

๔.๑.๓ **ระยะยาว** (ปี ๒๕๗๐ - ๒๕๘๐) มีข้อเสนอในการขับเคลื่อนภาคเกษตรที่สำคัญ ได้แก่

(๑) เร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทาน เพื่อการเกษตรตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพิ่มขึ้น และกำหนดนโยบายการจ้างแรงงานคืนถิ่นที่เหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อ “ก่อให้เกิดการจ้างระยะสั้นและมีระบบชลประทานช่วยสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรในระยะยาว” ถือได้ว่าเป็นกุศโลบายที่ดีเสริมต่อจากการจ่ายเงินเยียวยาในระยะเริ่มต้นและสามารถเปลี่ยนวิกฤตนี้เป็นโอกาสอย่างแท้จริง

(๒) ดำเนินการกระจายสิทธิการถือครองที่ดินให้กับเกษตรกรรายย่อย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ควบคู่กับการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาความอุดมสมบูรณ์ของดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูกพืช โดยการทำให้ดินดี (Soil Health) อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมดำเนินการพัฒนาพื้นที่ในความรับผิดชอบให้พร้อมสำหรับการทำการเกษตรอย่างเหมาะสม (Zoning) ด้วยการใช้แผนที่ทางการเกษตร (Agri - Map) แล้วจึงจัดสรรให้เกษตรกรเข้าไปทำกิน รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่ดินทางการเกษตรให้สามารถใช้ในการวางแผนการผลิตและการตลาดได้ โดยนำเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (Geographic Information System - GIS) มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

(๓) พิจารณาศึกษาและวิเคราะห์การควรวมหรือบูรณาการกองทุนต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการช่วยเหลือแก้ไขฟื้นฟูเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยควรวมให้เหลือเพียงกองทุนเดียว หรือปรับปรุงแก้ไข กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกฎหมายว่าด้วยกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร เพื่อเพิ่มศักยภาพการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเอกภาพ และสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีกฎหมายในความรับผิดชอบทั้งสิ้นจำนวน ๓๙ ฉบับ จำแนกเป็น ๑) กฎหมาย เพื่อการบริหารทรัพยากรดิน ชลประทาน ที่ดิน ๒) กฎหมายเพื่อการบริหารคุณภาพมาตรฐานปัจจัยการผลิต กระบวนการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร ๓) กฎหมายเพื่อการบริหารจัดการสมดุลสินค้าเกษตรสำคัญ ๔) กฎหมายเพื่อการบริหารเศรษฐกิจการเกษตร กองทุน และสถาบันเกษตรกร โดยกฎหมายบางฉบับถือใช้มาเป็นเวลานาน อาจล้าสมัยและไม่เหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน จึงควรจะต้องพิจารณาปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องและสนับสนุนการแข่งขันของประเทศ

๔.๒ แนวทางการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๔.๒.๑ แผนการปฏิรูปประเทศ (ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร

(๑) ประเด็นปฏิรูปที่ ๒.๒ การสร้างและใช้ Big Data ภาคเกษตร ควรให้ความสำคัญกับภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลร่วมกับภาครัฐด้วย

(๒) ประเด็นปฏิรูปที่ ๒.๓ เรื่องแหล่งน้ำ เห็นควรมีการจัดทำแผนบริหารจัดการแหล่งน้ำต้นทุนในท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

(๓) ประเด็นปฏิรูปที่ ๒.๔ เรื่อง ส่งเสริม Smart farmer และ Precision farming ควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนเทคโนโลยีของภาคเอกชนต่อเกษตรกร โดยทำงานร่วมกับภาครัฐ

(๔) ประเด็นปฏิรูปที่ ๒.๕ เรื่อง การพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลและระบบเกษตรพันธสัญญา ควรเพิ่มประเด็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ ในอนาคตและการประกันภัยที่เกี่ยวกับโรคระบาดและการให้ความมั่นใจในเรื่อง การตลาดในการทำเกษตรพันธสัญญาในกรณีที่เกิดโรคระบาดด้วย

(๕) ประเด็นปฏิรูปที่ ๒.๖ การจัดตั้ง Centre of Excellence สำหรับภาคเกษตร เห็นควรมีการจัดประเภทของตามชนิดสินค้า และสาขาของเทคโนโลยีทางการเกษตร และเป็นการดำเนินการร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานเชื่อมโยง

๔.๒.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) มีข้อเสนอเพื่อพิจารณา ดังนี้

(๑) จัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาด้านการเกษตรแยกออกจากยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

(๒) จัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการเกษตร ครอบคลุมทั้งในเรื่องการพัฒนา ระบบการผลิต การตลาด องค์การการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตรแบบการบูรณาการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคการเกษตร และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

(๓) จัดทำมาตรการพลิกโฉมการเกษตรไทยก้าวสู่แนวเศรษฐกิจใหม่ให้สามารถ ผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดวางระบบการพัฒนา ยกระดับคุณค่าและมูลค่าสินค้าด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของการผลิตในท้องถิ่นและสอดคล้องกับเป้าหมายเฉพาะในการผลิต ของกลุ่มเกษตรกร รวมทั้งการสร้างระบบนิเวศ (Eco System) ให้สมดุลแบบยั่งยืน การทำการเกษตร แบบเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio-Based Economy) ตามกรอบคิดของ BCG Model รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติ ข้อบังคับ ระเบียบ วิธีปฏิบัติ ให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการเกษตรในแต่ละรูปแบบ ของเกษตรกร

๔.๓ กรอบมาตรการ/แผนงาน/โครงการที่สำคัญ ได้แก่

๔.๓.๑ ปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร โดยเฉพาะเรื่องแหล่งน้ำในระดับท้องถิ่น ด้วยการจัดทำแผนบริหารจัดการแหล่งน้ำต้นทุนในระดับท้องถิ่นหรือระดับไร่นา ซึ่งเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งในการพัฒนาหรือต่อยอดการผลิตภาคเกษตรด้านอื่น ๆ

๔.๓.๒ จัดตั้ง “กองทุนเพื่อการร่วมทุนภาคชนบท” เพื่อพัฒนาความเป็น ผู้ประกอบการ เกษตรอุตสาหกรรมอัจฉริยะ และพัฒนาผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิต

๔.๓.๓ ขยายผลโครงการประกันภัยพืชผลให้ครอบคลุมสินค้าเกษตรทุกชนิด โดยพิจารณาออกกฎหมาย เพื่อรองรับระบบการประกันภัยพืชผลเป็นการเฉพาะ และพิจารณาตั้งองค์กรขึ้นมา ดำเนินการเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๔.๓.๔ สนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดตั้งศูนย์กลางการแปรรูปและการกระจายสินค้า ตามภูมิภาค เพื่อลดภาระการขนส่งให้ลูกค้าของเกษตรกร รวมทั้งสร้างงานในพื้นที่เร่งให้เกิดการสร้างนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีในการเพิ่มมูลค่าสินค้า บรรจุภัณฑ์และการบรรจุเพื่อการขนส่ง การเก็บรักษา และยืดอายุ การวางตลาด (Shelf Life) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่ง ตลาด รวมถึงระบบ การตรวจสอบย้อนกลับเพิ่มคุณภาพสินค้าและความเชื่อมั่นให้ลูกค้า โดยสนับสนุนให้ภาคเอกชนเป็นเจ้าภาพ ในการสร้างพื้นที่รองรับระบบปฏิบัติงาน (Platform) เพื่อให้หน่วยงานและเกษตรกรเข้าไปใช้งานได้

หน่วยงานหลัก ประกอบด้วย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง (ธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) กระทรวงพาณิชย์

หน่วยงานสนับสนุน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น

.....